

Refleksjonsoppgaver

TILSTANDER AV UNNTAK

TIMEN SOM FORMET NORGE

Forestilling av Tore Vagn Lid | Produsert av Transiteatret-Bergen
Støttet av Norsk kulturråd og Bergen kommune
På turné med Riksteatret

INNLEDNING

Tilstander av unntak tar utgangspunkt i en konkret og alvorlig hendelse i norsk historie: En time der samfunnet ble kastet ut av normaltilstand, og vante forklaringsmodeller brøt sammen. Forestillingen viser ikke bare hva som skjedde, men hvordan det opplevdes å stå midt i en uoversiktlig situasjon, der tiden kjentes annerledes, og den virkeligheten vi kaller hverdag, var langt unna virkeligheten i øyeblikket.

Oppgavene dere nå skal arbeide med, er laget for å gi rom for nettopp denne opplevelsen. De bygger på **Det Uforutsette (DU)** – en måte å lære på der åpne spørsmål, usikkerhet og egne erfaringer er en del av poenget. Her finnes det ikke riktige eller gale svar. Det viktigste er ikke *hva* du mener, men *hvordan* du tenker og reflekterer.

Refleksjonsoppgavene inviterer til å tenke videre og til å bli mer oppmerksomme på hvordan uforutsette situasjoner kan kjennes mens de pågår. Når noe bryter med det vante, kan tiden oppleves annerledes, oversikten forsvinne og reaksjonene bli andre enn forventet. Å legge merke til dette – å forstå hva slags situasjon man står i, mens man står i den – er en viktig ferdighet.

Opplegget gir ikke ferdige svar, men et språk for det uavklarte. Ord som usikkerhet, manglende oversikt og det uforutsette kan gjøre det lettere å forstå egne reaksjoner, også når svarene ikke finnes med én gang. Forståelse kan komme senere, og det er en del av prosessen.

Samtidig legger oppgavene vekt på at ansvar ikke alltid handler om å ha full kontroll. I møte med det uforutsette kan ansvar også være å søke støtte, ta små valg eller være oppmerksom på andre. Ved å arbeide med både egne erfaringer og fellesskap åpner opplegget for refleksjon rundt hvordan mennesker kan handle omsorgsfullt og ansvarlig – også når situasjonen er uoversiktlig.

Oppgavene starter med din egen opplevelse av forestillingen, før de åpner for samtale og videre refleksjon. Etter hvert flyttes blikket også ut av salen – til livet utenfor, til fellesskap og til hvordan vi handler sammen i uforutsette situasjoner.

Du trenger ikke forstå alt med én gang.
Det er en del av poenget.

----->

Riksteatret og Transiteatret-Bergen ønsker å rette en stor takk til Glenn-Egil Torgersen, professor i pedagogikk ved USN og redaktør av fagboken *Pedagogikk for det uforutsette*, for faglig støtte og veiledning i utviklingen av materialet.

Oppgave 1: Det uforutsette i opplevelsen

(Individuelt – skriftlig eller som stille tenkning - 5–10 minutter)

Velg én av oppgavene under, og svar med noen setninger.

(Du velger selv hvilken du vil svare på)

1. Er det et øyeblikk, en lyd, en tanke eller et bilde fra forestillingen som ikke slipper taket?
2. Var det noe du ikke helt forsto, men som likevel følte viktig?
3. Tenkte, følte eller reagerte du annerledes enn du hadde forventet?

Oppgave 2: Samtale uten fasit

(Par eller små grupper - 10–15 minutter)

Én snakker om gangen. De andre lytter – uten å rette, forklare eller diskutere.

Velg ett spørsmål:

(Dere velger selv hvilket dere vil svare på)

- Hva gjorde det med deg å oppleve hendelsene i sanntid?
- Hvordan var det å høre ekte stemmer og lyder, uten forklaring?
- Opplevde du stillhet, tempo eller gjentakelser som viktige – eller frustrerende?

Oppgave 3: Livet utenfor salen

(Individuelt eller felles - ca. 10 minutter.)

Velg én av påstandene under og reflekter rundt den:

(Du velger selv hvilken)

1. Hvorfor tror du vi trenger rom for det uavklarte, også i samfunnet?
2. Hva kan skje hvis vi alltid søker raske forklaringer på vanskelige hendelser?
3. Hvordan kan det å tåle usikkerhet gjøre oss mer ansvarlige – ikke mindre?

Eventuelt kan dere avslutte med:

- Hva må vi aldri glemme – selv om det er ubehagelig å huske?

Oppgave 4: Å gjøre hverandre gode

(Individuelt, i par eller felles – 10–15 minutter.)

Når noe uforutsett skjer, står vi sjelden alene. Mennesker handler ikke bare på eget initiativ, men i relasjon til andre – gjennom støtte, omsorg og samarbeid.

Reflekter over situasjonene under. Det kan være knyttet til forestillingen, til noe du har opplevd selv, eller til begge deler.

Velg 2–3 spørsmål:

(Du velger selv hvilke.)

- Var det noen som tok ansvar for andre i situasjonen?
- Opplevde du støtte fra andre – eller fravær av støtte?
- Hvordan kan små handlinger, ord eller tegn bety mye når oversikten mangler?
- Hva betyr det å «gjøre hverandre gode» når ingen har full kontroll?
- Hva kan vi lære om fellesskap og ansvar i møte med det uforutsette?

Avslutt gjerne med dette spørsmålet:

- Hvordan kan vi ta med oss dette videre – i hverdagen og i samfunnet?

